

VLADIMIR NABOKOV

Disperare

Traducere din limba engleză
și note de Veronica D. Niculescu

POLIROM
2019

— Pentru ce bea Hermann? l-a întrebat Lidia pe Ardalion.

— Nu știu și nici nu-mi pasă, a răspuns cel din urmă. Orice ar fi, va fi decapitat anul acesta. Pentru tăinuirea profitului.

— Pfui, ce discurs urât! a spus Orlovius. Beau pentru sănătatea universală.

— Așa să faceți, am remarcat.

Câteva zile mai târziu, într-o dimineață de duminică, pe când mă pregăteam să intru în cadă, a bătut la ușă servitoarea; tot spunea ceva ce nu puteam înțelege din cauza apei care curgea: „Ce s-a întâmplat?“, am zbierat. „Ce vrei?“ — dar propria mea voce și sunetul făcut de apă înecau cuvintele lui Elsie și de fiecare dată când ea începea să vorbească, eu zbieram iarăși, așa cum se întâmplă când doi oameni, amândoi pășind în lateral, nu pot trece unul de celălalt pe un trotuar larg și absolut pustiu. Dar într-un târziu m-am gândit să opresc robinetul; apoi am sărit spre ușă, iar în liniștea neașteptată vocea copilăroasă a lui Elsie a rostit:

— A venit un bărbat, domnule, care vrea să vă vadă.

— Un bărbat? am întrebat și-am deschis ușa.

— Un bărbat, a repetat Elsie, ca și când ar fi făcut un comentariu legat de goliciunea mea.

— Ce vrea? am întrebat și nu numai că simțeam cum transpir, dar chiar *m-am văzut* acoperit de stropi din cap până-n picioare.

— Zice că afaceri, domnule, și că știți dumnea-voastră despre ce e vorba.

— Cum arată? am îngăimat.

— Așteaptă în hol, a zis Elsie, contemplând cu o extraordinară indiferență armura mea perlată.

— Ce fel de bărbat e?

— Cam sărăntoc, domnule, și cu o geantă pe umăr.

— Atunci zi-i să se ducă naibii! am urlat. Să se care imediat. Nu-s acasă, nu-s în oraș, nu-s nicăieri în lumea asta.

Am trântit ușa, am tras zăvorul. Inima părea că-mi bate undeva sus, chiar în gât. A trecut cam jumătate de minut. Nu știu ce m-a apucat, dar, deja strigând, am deschis dintr-o mișcare ușa și, tot dezbrăcat, am țâșnit din baie. În hol m-am ciocnit de Elsie, care se întorcea la bucătărie.

— Oprește-l, am strigat. Unde e? Oprește-l.

— A plecat, a zis, eliberându-se politicoasă din îmbrățișarea mea neintenționată.

— De ce naiba ai..., am început, dar nu mi-am terminat propoziția, m-am grăbit înapoi, mi-am pus pantofi, pantaloni, palton, am fugit în jos pe scări și afară, în stradă. Nimeni. M-am dus până la colț, am stat acolo un timp, privind împrejur, iar în cele din urmă m-am întors în casă. Eram singur, căci Lidia ieșise foarte devreme, ca să se întâlnească cu o femeie, o cunoștință de-a sa, zisese. Când s-a întors, i-am spus că nu mă simt în apele mele și că nu voi merge cu ea la cafenea, așa cum fusese stabilit.

— Sărăcuțul de tine, a zis. Ar trebui să te întinzi și să iei ceva; e aspirină pe undeva. Bine. Mă duc la cafenea singură.

A plecat. Servitoarea plecase și ea. Am ascultat în agonie, așteptând să sune soneria.

„Ce prost“, repetam întruna, „ce prost incredibil!“

Eram într-o stare cumplită de exasperare de-a dreptul morbidă. Nu știam ce să fac, eram gata să mă rog la un Dumnezeu inexistent, doar să aud soneria. Când s-a întunecat, nu am aprins lumina, ci am rămas întins pe divan – ascultând, ascultând. Sigur avea să vină înainte ca ușa de la intrare să fie închisă pentru noapte, iar dacă nu, ei bine, atunci mâine sau poimâine cu siguranță, cu siguranță avea să vină. O să mor dacă nu vine, of, trebuia să vină... În sfârșit, pe la ora opt, a sunat soneria. Am alergat spre ușă.

— Uuuf, *sunt* obosită! a zis Lidia simplu, scoțându-și pălăria de cum a intrat și răvășindu-și părul.

Era însoțită de Ardalion. El și cu mine ne-am dus în salon, în timp ce nevastă-mea și-a făcut de lucru în bucătărie.

— Înfrigorat și-nfometat e pelerinul, a zis Ardalion, încălzindu-și palmele de calorifer și citând greșit din poetul Nekrasov.

Tăcere.

— Poți să zici orice, a continuat el, scrutând cu privirea portretul meu, însă *există* o asemănare, ba chiar o asemănare remarcabilă. Știu că sunt infatuat, dar, serios, nu mă pot abține să nu-l admir de fiecare binecuvântată dată când îl văd. Și bine-ai făcut, dragă prietene, că ți-ai ras mustața aceea.

— Cina e servită, a intonat Lidia tandră din sufragerie.

Nu m-am putut atinge de mâncare. Îmi tot trimiteam o ureche la plimbare, iar și iar, până la ușa apartamentului, deși acum era mult prea târziu.

— Două vise dragi mie, spunea Ardalion, rulând feliile de șuncă de parcă ar fi fost clătite și molfăind cu poftă. Două vise dumnezeiești : expoziția și excursia în Italia.

— Omul ăsta nu s-a atins de-un strop de votcă de mai mult de-o lună, a spus Lidia în chip de explicație.

— Apropo de votcă, a zis Ardalion, te-a vizitat Perebrodov ?

Lidia și-a dus mâna la gură.

— Am uidad ză-i zbur, a zis printre degete. Sigur.

— N-am mai pomenit așa o găscă. Chestia e că o rugasem să-ți spună... E vorba de un biet artist – Perebrodov pe nume –, vechi amic de-al meu și așa mai departe. A venit pe jos de la Danzig, știți, sau cel puțin așa spune c-a făcut. Vinde tabachere pictate de mână, așa că i-am dat adresa voastră – Lidia s-a gândit că o să-l ajuti.

— A, da, m-a căutat, am răspuns, da, sigur că m-a căutat. Și i-am zis frumușel să se ducă naibii. Ți-aș fi foarte recunoscător dacă nu mi-ai mai trimite fel și fel de șnapani milogi. Poți să-i zici prietenului tău să nu se mai deranjeze să vină din nou. Serios – e puțin cam prea mult. Oricine ar crede că sunt vreun binefăcător de profesie. Du-te încolo cu cum-îi-zice al tău – pur și simplu nu voi...

— Gata, gata, Hermann, a intervenit Lidia încet. Ardalion a scos un sunet exploziv din buze.

— Îngrozitor de trist, a remarcat el.

Am continuat să fierb de mânie pentru o vreme – nu-mi amintesc întocmai cuvintele – nu-i important.

— Se pare, a spus Ardalion cu o privire piezișă spre Lidia, că am călcat unde nu trebuie. Scuze.

Am tăcut dintr-odată și-am căzut pe gânduri, amestecând în ceaiul care făcuse de mult tot ce putea cu zahărul; apoi, după o vreme, am zis tare:

— Mare măgar mai sunt.

— Ei, haide, nu exagera, a spus Ardalion binevoitor.

Propria mea prostie mă înveselea. Cum naiba nu-mi dăduse prin cap că dacă Felix chiar ar fi venit (ceea ce ar fi fost, în sine, un fel de minune, ținând cont că nici măcar nu-mi știa numele), servitoarea ar fi trebuit să fie uluită, căci în fața ei ar fi stat dublul meu perfect!

Acum, că ajunseseam să mă gândesc la asta, fan-tezia mea născuse ca prin farmec exclamația fetei și felul în care s-ar fi grăbit spre mine și-ar fi găfăit și s-ar fi agățat de mine, bâiguind despre miracolul asemănării noastre. Apoi i-aș fi explicat că era fra-tele meu, sosit pe neașteptate din Rusia. Așa însă, petrecusem o zi întreagă în suferințe absurde, căci în loc să fiu surprins de simplul fapt al sosirii lui, tot încercasem să stabilesc ce urma să se întâmple mai departe – dacă plecase de tot sau avea totuși să se mai întoarcă, și ce joc juca, și dacă venirea lui nu periclitase îndeplinirea sălbaticului, minunatului

meu vis încă nestins ; sau dacă nu cumva unii oameni care îmi cunoșteau fața nu l-or fi văzut pe stradă, ceea ce, dac-ar fi fost așa, ar fi însemnat sfârșitul planurilor mele.

După ce-am reflectat astfel asupra cusurilor raționamentului meu, iar pericolul s-a risipit atât de ușor, am simțit, așa cum am spus deja, valuri de veselie și bunăvoință.

— Sunt nervos azi. Te rog să mă ierți. Ca să fiu sincer, pur și simplu nu l-am văzut pe încântătorul tău prieten. A venit într-un moment nepotrivit. Făceam baie, iar Elsie i-a spus că nu sunt acasă. Uite : dă-i aceste trei mărci când îl vezi – ce pot să fac, fac cu plăcere – și spune-i că nu-mi permit mai mult, așa că mai bine ar apela la altcineva – la Vladimir Isakovici Davidov, poate.

— E o idee, a zis Ardalion, o să fac și eu o încercare acolo. Apropo, dragul de Perebrodov bea ca un pește. Întreab-o pe mătușa aceea a mea care s-a măritat cu un fermier francez – ți-am povestit despre ea –, o doamnă foarte plină de viață, dar al naibii de zgârcită. Avea niște pământ în Crimeea, și-n timpul luptelor de acolo din 1920 Perebrodov și cu mine i-am băut pivnița.

— Cât despre excursia aceea în Italia – ei bine, o să vedem noi, am zis zâmbind, da, o să vedem noi.

— Hermann are o inimă de aur, a remarcat Lidia.

— Dă-mi și mie cârnații, draga mea, am zis, zâmbind ca și mai înainte.